

ОСОБЛИВОСТІ АГІТАЦІЙНОЇ РОБОТИ З ОРГАНІЗАЦІЇ РОЗДІЛЬНОГО ЗБОРУ ТВЕРДИХ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ

Розглянуто загальну методологію агітаційної кампанії з організації системи роздільного збору сміття. Виявлено основні недоліки існуючої методики. Запропоновано доповнення, які дозволять активізувати різні соціальні групи та врахувати інтереси громади. Рекомендовано постійний моніторинг громадської думки, активне залучення до кампанії молоді (особливо на початкових етапах) та використання Інтернет-ресурсів.

Ключові слова: роздільний збір, ТПВ, пропагандистська кампанія.

Senkiv V., Slobodyan L. Features of the organization agitation campaign of the effective waste management system. General methodology of agitation campaign for the organization of effective municipal waste management system is considered. The main disadvantages of the existing methodology are shown. Additional measures are proposed to make different social groups more active and to take into consideration the community's interests. Constant monitoring of public opinion, active involvement of young persons (especially in the initial phase) and use of Internet are recommended.

Key words: waste management, municipal wastes, agitation campaign

Сеньків В., Слободян Л. Особенности агитационной работы по организации раздельного сбора твердых бытовых отходов. Рассмотрено общую методологию агитационной кампании по организации системы раздельного сбора отходов. Определены основные недостатки действующей методики. Предложено дополнения, которые позволят активизировать разные социальные группы и реализовать интересы общественности. Даны рекомендации по постоянному мониторингу общественного мнения, активного присоединения к проведению агитационной кампании молодежи (особенно на начальных этапах) и использования Интернет-ресурсов.

Ключевые слова: раздельный сбор, ТПВ, пропагандистская кампания.

Постановка проблеми. Вирішення проблеми переробки твердих побутових і промислових відходів набуває за останні роки все більшого значення. Крім того, все актуальнішою стає розробка технологій використання твердих побутових відходів (ТПВ) як джерела сировини.

У даний час найпоширенішим способом поводження з ТПВ є валовий збір з подальшим захороненням на полігонах. Цей спосіб вважається найдешевшим та відносно надійним. Однак його використання створює цілий ряд проблем:

1) сміттєзвалища більшості населених пунктів переповнені через великий об'єм і малу густину розміщуваних відходів. Густина відходів без попереднього ущільнення складає 200-220 кг/м³, а після ущільнення – всього 450-500 кг/м³;

2) поява цілого ряду негативних чинників, пов'язаних недоліками у проектуванні полігонів: зараження підземних вод інфільтраційними водами, забруднення повітря, самозагорання полігонів, безконтрольне утворення метану і неестетичний вигляд звалищ;

3) скорочення площ, придатних для розміщення відходів та створення санітарних зон навколо сміттєзвалищ [1].

Необхідність скорочення обсягів відходів, що складуються на полігонах, а також

можливості утилізації цілого ряду компонентів спонукає шукати нові способи поводження з ТПВ [2]. Поширення набуває переробка на спеціалізованих заводах (сміттєпереробних, сміттєспалювальних) та селективна переробка і пов'язаний з нею роздільний збір.

Проте реалізація нових технологій у сфері поводження з ТПВ не завжди знаходить підтримку у місцевих громадах. Частково це пов'язане з необізнаністю щодо сучасних підходів у сфері утилізації відходів, а частково – з пасивністю громадян. З метою ефективного впровадження нових технологій, і зокрема роздільного збирання ТПВ, рекомендується одночасно починати проведення агітаційної роботи щодо безпечного в санітарно-епідемічному та екологічному відношенні поводження з ТПВ та впровадження системи роздільного збирання ТПВ, в тому числі – шляхом проведення експериментів у окремих районах населеного пункту.

Методологія організації агітаційної роботи. В основі методології організації агітаційної роботи щодо безпечного в санітарно-епідемічному та екологічному відношенні поводження з ТПВ лежать рекомендації Міністерства з питань житлово-комунального господарства України [4]. Агітаційна робота розділена на три етапи:

- етап інформування;
- етап переконання;
- етап нагадування.

На етапі інформування проводиться ознайомлення громадськості з впливом ТПВ на довкілля та перевагами роздільного збирання ТПВ. Додатково розробляється стратегія агітаційної роботи, обирається гасло, що добре запам'ятовується, і може використовуватись протягом усієї агітаційної кампанії. Також визначаються додаткові методи і засоби її проведення.

На етапі переконання у місцевої громади формується власна позитивна думка про необхідність підтримки роздільного збору ТПВ. До звичайних засобів агітаційної роботи (реклами на телебаченні і радіо, публікацій у пресі, наочної агітації тощо) можна створювати демонстраційні ділянки, на яких проводиться експеримент з роздільного збирання компонентів ТПВ. Також населення постійно інформується про проведення експерименту і його позитивний вплив.

На етапі переконання вивчається громадська думка щодо роздільного збирання ТПВ шляхом опитування на вулицях або під час інтерактивного голосування. Громада інформується про необхідність подальшого виконання роздільного збирання ТПВ. У агітаційній роботі аудиторією є усі мешканці населеного пункту. Особливу увагу рекомендується приділяти дітям та молоді [3].

Для проведення агітаційної роботи рекомендується розробка друкованої та аудіо-, відеопродукції, постерів, листівок, складання текстів [1].

Агітаційна продукція розміщується на/в громадському транспорті, тарі та упаковці, зовнішній

Рис.1. Плакат кампанії “Подаруй дереву кільце”

та транзитній рекламі. Рекламні кампанії проводять також у пресі, на телебаченні та радіо. Рекомендована частота поширення рекламної продукції складає від 1-2 разів на тиждень до кількох разів на місяць.

Доцільною є організація і проведення масових заходів. Під час здійснення агітаційної роботи до неї рекомендується підключати організації, що здійснюють рекламну та пропагандистську діяльність на державному (урядові заклади) і суспільному (асоціації та інші подібні організації) рівнях; виробничі, творчі і дослідницькі організації, які ведуть свою діяльність в області реклами та агітації.

Виклад основного матеріалу. Пропонована структура агітаційної роботи в цілому може бути використана для реалізації системи роздільного збору. Однак є ряд моментів, які потребують вдосконалення. Система не передбачає активної участі місцевих громад у підготовці програми. Найбільш сприйнятлива вікова група, діти та молодь, залучаються на кінцевому етапі впровадження. Тривалий етап переконання не ведеться за участі користувачів системи роздільного збору. Навіть опитування громадської думки проводиться на завершальному етапі програми.

Методика має вигляд нав'язування певної системи заходів громаді. Крім того вона не враховує типи населених пунктів та кількість населення, що у них проживає. Більш реалістичним є впровадження схем роздільного збору для невеликих населених пунктів або для окремих районів міст. Крім того, доцільно залучати до пропагандистських заходів різні групи населення (організації та підприємства) вже на перших етапах кампанії.

Вдосконалення агітаційних заходів повинне передбачати ширше залучення громади на початку агітації. Для цього слід проводити постійний моніторинг суспільної думки: на початку заходів, підчас їх реалізації та на завершальних етапах. Акції із залучення різних вікових груп слід розпочинати на етапі переконання. Прикладом може бути встановлення контейнерів для різних видів відходів в установах та організаціях, школах та інших закладах освіти. Іншим видом активізації агітаційної роботи може бути встановлення установами постерів з декларування підтримки системи роздільного збору (Рис. 2).

Найбільш сприйнятлива група у будь-якій громаді є молодь та школярі. Їх необхідно залучати на початку проведення кампанії. Враховуючи активне користування цією

Рис. 2. Приклад постеру

аудиторією сучасних інформаційних технологій, доцільно використовувати можливості мережі Інтернет. Інтернет можна застосовувати для анкетування, перевірки обізнаності з технологіями утилізації відходів, знайомства з впроваджуваною системою роздільного збору. Наприклад, акція "Приходь на прибирання краї-

ни!" пройшла у всіх областях України [5]. Інформація про неї поширювалась виключно через джерела Інтернет. Організація подібних заходів навчальними закладами може значно посилити ефект агітаційної кампанії.

Висновки. Вирішення проблеми побутових відходів вимагає не тільки впровадження технологічних заходів, але і цілеспрямованої роботи з формування сприятливої громадської думки. Методологія агітаційної роботи в даній сфері передбачає широке залучення до пропагандистської роботи у сфері поводження з твердими побутовими відходами засобів масової інформації, навчальних закладів, урядових та неурядових організацій.

В Україні агітаційна кампанія спрямована переважно на формування громадської самосвідомості та стимулювання до підтримування чистоти і порядку у власному населеному пункті. Інформаційна кампанія з організації роздільного збору сміття відповідно до методики Міністерства з питань житлово-комунального господарства України не передбачає залучення громади (особливо молоді) на початкових етапах, не враховує громадської думки на всіх етапах агітації та носить формальний характер. Більш ефективна система агітації повинна передбачати опитування громадян на всіх етапах програми, організацію заходів вже на перших етапах реалізації, активне використання Інтернет-ресурсів.

Питання поводження з побутовимим відходами пов'язане як з аспектами технічними, так і з усвідомленням населенням необхідності підтримувати своє місто (село) у чистоті. З цією метою і розробляються агітаційні та пропагандистські заходи різного характеру. Практика показує, що свідомість населення є важливим чинником успішної реалізації програм у сфері поводження з ТПВ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Сміття – важлива екологічна проблема. Шляхи її вирішення. Інформаційний посібник / [під ред. М. М. Скиданюк, Т. Р. Рогів]. – Манява, 2010. – С. 24–26.
2. Закон України «Про відходи» // Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К. : Парламентське видавництво, 2005. – 35 с.
3. Савуляк В. І. Технічне забезпечення збирання, перевезення та підготовки до переробки твердих побутових відходів / В. І. Савуляк, О. В. Березюк – Вінниця : Універсум, 2006. – С. 75–78.
4. Методичні рекомендації з організації збирання, перевезення, перероблення та утилізації твердих побутових відходів: затв. наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 11 серпня 2008 р., № 247. – 63 с.
5. http://letsdoit.org.ua/static/contacts/#obl_13

Статтю подано до редакції 25.03.2014 р.